

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ
ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА"**

**для студентів напряму підготовки
6.030601 "Менеджмент"
денної форми навчання**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2016**

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту та бізнесу.
Протокол № 1 від 27.08.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: А. В. Котлик
О. В. Гаврильченко
К. В. Кривобок

Робоча програма навчальної дисципліни "Оцінка та аналіз Р 58 ефективності виробництва" для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" денної форми навчання : [Електронне видання] / уклад. А. В. Котлик, О. В. Гаврильченко, К. В. Кривобок. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 62 с.

Наведено тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями та темами; подано плани лекцій і лабораторних занять, матеріал щодо закріплення знань (питання й завдання для самостійного опрацювання, питання для самоконтролю), порядок оцінювання знань студентів, перелік рекомендованої літератури.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" денної форми навчання.

Вступ

В умовах зростання інтенсивності конкуренції на внутрішньому та світовому ринках, швидких темпів упровадження нової техніки, технології, матеріалів, оновлення продукції, що випускається, підвищується увага до питань ефективності бізнесу. Високий рівень ефективності діяльності підприємства свідчить про раціональне використання матеріальних, трудових, фінансових ресурсів, спроможність підприємства задовольняти потреби споживачів, грамотне управління підприємством. З іншого боку, високий рівень ефективності надає можливість розробляти, впроваджувати у виробництво та виводити на ринок нові більш досконалі види продукції, використовувати більш прогресивну техніку та технологію, забезпечувати підвищення кваліфікації персоналу. У результаті підвищується задоволеність власників бізнесу за рахунок зростання величини прибутку та ринкової вартості підприємства, працівників за рахунок зростання заробітної платні та покращення умов праці, споживачів за рахунок підвищення якості та зниження ціни продукції підприємства, а також суспільства за рахунок, в першу чергу, зростання сум сплачуваних податків.

У свою чергу, управління ефективністю виробництва неможливе без науково обґрунтованої оцінки її рівня. Отже, майбутній менеджер має якнайповніше засвоїти знання, вміння й навички з оцінки ефективності виробництва.

Навчальна дисципліна "Оцінка та аналіз ефективності виробництва" є вибірковою навчальною дисципліною згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня "бакалавр" напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" для всіх форм навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

Назва показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 7	Галузь знань: 0306 "Менеджмент і адміністрування"	За вибором	
Змістових модулів – 4	Напрямок підготовки: 6.030601 "Менеджмент"	Рік підготовки	
		3-й	
Загальна кількість годин – 216		Семестр	
		5-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 4	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		18 год	14 год
		Лабораторні	
		34 год	22 год
		Самостійна робота	
		74 год	54 год
		Вид контролю	
		диференційований залік	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи становить 69 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання цієї навчальної дисципліни є формування у студентів аналітичного творчого мислення шляхом опанування теоретичних основ оцінки ефективності виробництва і набуття навичок, необхідних у практичній роботі.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

визначення предмета навчальної дисципліни, розкриття змісту категорійного апарату оцінки та аналізу ефективності виробництва, її завдань на підприємстві;

засвоєння принципів й оволодіння методами проведення економічного аналізу та оцінки ефективності виробництва;

оволодіння навичками оцінки та аналізу ефективності виробництва за даними реальних підприємств.

"Оцінка та аналіз ефективності виробництва" – навчальна дисципліна, яка вивчає причинно-наслідкові зв'язки і залежності економічних явищ та процесів, що формують результати діяльності суб'єкта господарювання, методичний інструментарій економічного аналізу та оцінки ефективності господарської діяльності підприємства.

Об'єктом навчальної дисципліни є виробнича та фінансово-господарська діяльність підприємства.

Предметом навчальної дисципліни "Оцінка та аналіз ефективності виробництва" є вивчення теоретичних концепцій та засвоєння прикладних методик оцінки ефективності виробництва на підприємстві.

Вивчення цієї навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши такі дисципліни, як "Теорія ймовірностей та математична статистика", "Політична економія", "Економіка підприємства", "Статистика" та отримавши базові знання з дисципліни "Менеджмент". У свою чергу, знання із цієї дисципліни забезпечують успішне засвоєння таких навчальних дисциплін, як: "Управління проектами", "Стратегічне управління", "Фінансовий менеджмент", "Управління інноваціями", а також виконання тренінгів, бакалаврських та магістерських дипломних робіт.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання лабораторних завдань. Велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

визначення предмета, змісту, завдань і видів економічного аналізу;
визначення та характеристику методів економічного аналізу;
основні положення інформаційної бази економічного аналізу;
методики проведення аналізу господарської діяльності підприємства;
основні показники оцінки фінансового стану підприємства;
сутність, види та форми прояву ефекту та ефективності, протиріччя між різними видами ефективності діяльності підприємства;
види, економічну сутність та порядок визначення основних показників ефективності діяльності підприємства;

вміти:

визначати мету та програму проведення економічного аналізу, користуватися різними видами аналізу у вирішенні організаційно-управлінських завдань;

володіти основними методами економічного аналізу, в тому числі з використанням комп'ютерної техніки;

провести аналіз виробництва та реалізації продукції, трудових ресурсів, основних засобів, витрат на виробництво та реалізацію продукції;

визначати вплив факторів, оцінювати досягнуті результати, виявляти резерви підвищення ефективності функціонування підприємства;

визначати основні фінансові показники діяльності підприємства та оцінювати їх динаміку;

використовувати принципи і методи оцінки ефективності виробництва;

визначати загальну ефективність виробництва та ефективність використання окремих видів ресурсів.

У процесі викладання навчальної дисципліни основну увагу приділяють оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Клас професійних завдань	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
Планово-проектні	Планування аналітичної роботи на підприємстві	Здійснювати планування аналітичних робіт на підприємстві
Організаційні	Організація аналітичної роботи на підприємстві	Збирати та обробляти необхідну інформацію для аналізу господарської діяльності, перевіряти достовірність джерел інформації. Здійснювати виконання й контроль аналітичних робіт на підприємстві
Аналітично-інформаційні	Аналіз виконання виробничої програми підприємства	Здійснювати аналіз виробництва продукції (товарів, робіт, послуг), виконання плану з асортименту продукції, що виготовляється, оцінювати вплив їх зміни на економічні показники роботи підприємства. Аналізувати якість продукції, виявляти причини браку та його вплив на показники роботи підприємства. Розраховувати показники ритмічності виробництва, виявляти причини порушення ритмічності. Здійснювати аналіз факторів і резервів збільшення випуску та реалізації продукції

1	2	3
	Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції	Аналізувати витрати на виробництво і збут продукції, визначати вплив окремих факторів на їх величину, виявляти резерви зниження витрат. Оцінювати ефективність використання матеріальних ресурсів
	Аналіз ефективності використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці на підприємстві	Аналізувати забезпеченість підприємства трудовими ресурсами, оцінювати їх класифікаційний рівень і його відповідність вимогам виробництва, в тому числі з урахуванням перспективних напрямів його розвитку. Аналізувати показники руху робочої сили, розробляти рекомендації щодо зниження плинності кадрів. Аналізувати продуктивність праці, оцінювати вплив трудових і організаційно-технічних факторів на її рівень, виявляти резерви зростання продуктивності праці Аналізувати ефективність використання засобів на оплату праці, аналізувати доцільність застосування тих чи інших форм та систем оплати праці
	Аналіз ефективності використання основних засобів підприємства	Аналізувати склад, структуру та технічний стан основних засобів, оцінювати ефективність їх використання Аналізувати використання виробничих потужностей, виявляти "вузькі місця" й обґрунтовувати пропозиції щодо їх ліквідації
	Аналіз фінансового стану підприємства	Здійснювати рейтингову експрес-оцінку фінансового стану підприємства. Аналізувати джерела формування показників прибутку, їх складові частини, визначати вплив основних техніко-економічних показників на величину прибутку й розробляти заходи щодо його зростання. Розробляти альтернативні пропозиції щодо підвищення ефективності виробництва, здійснювати їх економічне обґрунтування й робити вибір найбільш ефективних рішень
Обліково-статистичні	Використання форм фінансової, статистичної та управлінської звітності для проведення оцінки та аналізу ефективності виробництва	Здійснювати підбір необхідної інформації за даними бухгалтерського та оперативного обліку, фінансової та статистичної звітності. Здійснити оброблення інформації з формування фінансових результатів діяльності підприємства

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Теоретико-методичні основи оцінки економічної діяльності підприємства

Тема 1. Наукові основи економічного аналізу

1.1. Економічний аналіз як галузь економічної науки.

Сутність, предмет та об'єкт економічного аналізу. Роль і завдання економічного аналізу. Принципи економічного аналізу. Зв'язок економічного аналізу з іншими науками і дисциплінами. Технологічні етапи економічного аналізу.

1.2. Класифікація економічного аналізу.

Класифікація аналізу відповідно до галузевої, часової, просторової ознак, аспектів дослідження, користувачів аналізу, методики дослідження, суб'єктів аналізу, ступеня охоплення об'єктів, змісту програми.

1.3. Основні категорії економічного аналізу.

Ресурси виробництва, фактори, класифікація факторів економічного аналізу, резерви, класифікація резервів в економічному аналізі.

1.4. Метод та прийоми економічного аналізу.

Метод економічного аналізу. Класифікація прийомів економічного аналізу. Якісні (абстрактно-логічні) та кількісні прийоми економічного аналізу. Описові та аналітичні прийоми економічного аналізу.

1.5. Інформаційне забезпечення економічного аналізу.

Організаційні форми і виконавці економічного аналізу на підприємствах. Планування аналітичної роботи. Інформаційне і методичне забезпечення аналізу. Порядок оформлення результатів аналізу.

Тема 2. Системи вимірювання впливу факторів у детермінованому факторному аналізі

2.1. Види детермінованих факторних моделей.

Завдання детермінованого факторного аналізу. Адитивні, мультиплікативні, кратні та змішані детерміновані факторні моделі.

2.2. Основні методи детермінованого факторного аналізу.

Сутність, призначення і сфери застосування методів ланцюгової підстановки, абсолютних різниць, відносних різниць, пропорційного поділу, інтегрального методу і методу логарифмування.

Тема 3. Прийоми стохастичного факторного аналізу

3.1. Кореляційно-регресійний аналіз.

Парна кореляція. Множинна кореляція. Значення та етапи кореляційного аналізу. Методика розрахунку основних показників зв'язків. Сфера і порядок застосування результатів кореляційного аналізу.

3.2. Дисперсійний аналіз.

Завдання дисперсійного аналізу. Однофакторний дисперсійний аналіз. Двофакторний дисперсійний аналіз.

Тема 4. Аналіз виробництва та реалізації продукції

4.1. Завдання та інформаційне забезпечення аналізу виробництва і реалізації продукції.

Загальна схема й послідовність проведення аналізу. Система показників продукції та обсягів виробництва. Фактори, що впливають на виробництво продукції. Інформаційна база аналізу.

4.2. Аналіз виконання плану та динаміки виробництва і реалізації продукції.

Методика аналізу виробництва і реалізації продукції. Фактори змін її обсягу. Аналіз виконання договірних зобов'язань із постачання продукції.

4.3. Аналіз асортименту та структури продукції.

Значення асортиментної політики підприємства. Фактори зміни асортименту і структури продукції. Методика розрахунку впливу структури виробництва і реалізації продукції на показники роботи підприємства.

4.4. Аналіз якості виробленої продукції.

Узагальнюючі, індивідуальні і непрямі показники якості продукції. Завдання аналізу. Способи узагальненого оцінювання виконання плану з якості продукції: бальний метод, середній коефіцієнт сортності, середньозважені ціни в зіставних умовах. Методика розрахунку впливу якості продукції на вартісні показники роботи підприємства. Причини зниження якості продукції.

Змістовий модуль 2

Аналіз використання ресурсів підприємства.

Фінансовий аналіз

Тема 5. Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції

5.1. Значення, завдання та об'єкти аналізу собівартості продукції.

Завдання аналізу. Джерела інформації. Об'єкти аналізу собівартості продукції. Класифікація витрат. Постійні та змінні витрати. Прямі та непрямі витрати.

5.2. Аналіз витрат за економічними елементами та за статтями калькуляції.

Елементи витрат. Статті витрат. Аналіз складу і структури витрат. Фактори зміни загальної суми операційних витрат. Методика розрахунку й оцінювання їх впливу.

5.3. Аналіз витратомісткості продукції.

Витратомісткість продукції. Роль витратомісткості в оцінюванні роботи підприємства. Фактори зміни рівня витратомісткості продукції. Порядок розрахунку їх впливу.

Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці

6.1. Завдання аналізу використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці.

Значення й завдання аналізу. Загальна схема аналізу. Джерела інформації.

6.2. Аналіз забезпеченості підприємства персоналом.

Визначення забезпеченості підприємства персоналом за кількісним і якісним параметрами. Оцінювання кваліфікаційного рівня персоналу підприємства та змін у його складі за віком, стажем роботи, освітою. Вивчення динаміки показників і причин плинності кадрів.

6.3. Аналіз використання трудових ресурсів.

Аналіз використання робочого часу. Аналіз ефективності використання персоналу. Аналіз продуктивності праці. Аналіз трудомісткості продукції.

6.4. Аналіз використання фонду оплати праці.

Визначення абсолютного і відносного відхилення у фонді заробітної плати. Аналіз рівня оплати праці персоналу підприємства з урахуванням інфляції. Вивчення співвідношення між темпами зростання продуктивності праці і рівнем її оплати.

Тема 7. Аналіз використання основних засобів

7.1. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами виробництва.

Аналіз динаміки і структури основних засобів. Вивчення їх руху та технічного стану. Визначення забезпеченості підприємства основними засобами.

7.2. Аналіз інтенсивності й ефективності використання основних засобів.

Показники ефективності й інтенсивності використання основних засобів. Фактори зміни рентабельності і фондівіддачі основних засобів. Методика визначення їхнього впливу на рівень фондівіддачі, рентабельності фондів та випуск продукції.

7.3. Резерви збільшення випуску продукції, фондівіддачі і рентабельності основних засобів.

Основні джерела резервів збільшення випуску продукції і підвищення рівня фондівіддачі. Методика їх підрахунку.

Тема 8. Фінансовий аналіз

8.1. Сутність фінансового аналізу.

Завдання аналізу та джерела інформації. Зміст аналізу. Методи фінансового аналізу.

8.2. Аналіз фінансового стану підприємства.

Аналіз майнового стану підприємства. Оцінка ліквідності і платоспроможності підприємства. Аналіз фінансової стійкості підприємства. Оцінка ділової активності підприємства. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. Аналіз рентабельності підприємства.

Рейтингова експрес-оцінка фінансового стану підприємства.

Змістовий модуль 3

Теоретичні основи оцінки ефективності виробництва

Тема 9. Сутнісна характеристика ефективності виробництва

9.1. Сутність понять "ефект" та "ефективність".

Трактування змісту поняття "ефективність" у вітчизняній та зарубіжній науці. Сутність поняття "ефект".

9.2. Зв'язок між ефективністю й цілями діяльності підприємства.

Головні цілі діяльності підприємства в трактуванні різних наукових шкіл.

Практика цілепокладання в різних країнах світу. Зв'язок між категоріями результативності, ефективності й цілями діяльності підприємства.

9.3. Види та форми прояву ефекту й ефективності.

Види ефекту й ефективності. Форми прояву ефективності. Поняття ефективності виробництва.

9.4. Протиріччя ефективності виробництва.

Протиріччя, що виникають між різними видами ефективності виробництва. Шляхи подолання протиріч.

Тема 10. Основи вимірювання ефективності виробництва

10.1. Критерій та показники ефективності виробництва.

Зміст понять "критерій" та "показник". Критерій ефективності виробництва.

10.2. Види показників ефективності виробництва.

Види показників. Групи показників ефективності виробництва. Показники ефективності використання матеріальних і паливно-енергетичних ресурсів. Показники ефективності використання трудових ресурсів. Показники ефективності використання основних виробничих фондів. Показники ефективності використання фінансових ресурсів. Показники ефективності використання інформаційних ресурсів.

10.3. Система показників ефективності виробництва.

Система показників ефективності виробництва. Принципи побудови системи показників ефективності виробництва.

Тема 11. Інформаційне забезпечення оцінки ефективності виробництва

11.1. Призначення бухгалтерської та статистичної звітності підприємства.

Призначення бухгалтерської та статистичної звітності підприємства.

11.2. Порядок використання окремих форм бухгалтерської та статистичної звітності підприємства для розрахунку показників ефективності виробництва.

Порядок використання окремих форм бухгалтерської та статистичної звітності підприємства для розрахунку показників ефективності виробництва.

Змістовий модуль 4

Методика оцінки ефективності виробництва

Тема 12. Узагальнюючі показники ефективності виробництва

12.1. Економічний зміст узагальнюючих показників ефективності виробництва.

Економічний зміст узагальнюючих показників ефективності виробництва: показників виробництва і реалізації продукції, показників ділової активності, показників прибутковості діяльності підприємства.

12.2. Показники виробництва і реалізації продукції.

Показники обсягу виробництва. Показники обсягів реалізації продукції. Зв'язок між показниками виробництва і реалізації продукції.

12.3. Показники прибутковості діяльності підприємства.

Показники прибутку. Показники рентабельності.

12.4. Вимірювання "м'яких" показників ефективності виробництва.

"М'які" показники ефективності виробництва. Методи вимірювання "м'яких" показників. Вербально-числові шкали. Метод попарних порівнянь. Ранжування економічних об'єктів.

Тема 13. Показники ефективності використання окремих видів ресурсів

13.1. Загальна логіка розрахунку показників ефективності використання окремих видів ресурсів.

Загальна логіка розрахунку показників ефективності використання окремих видів ресурсів. Показники продуктивності й інтенсивності використання ресурсів. Показники відносної економії і відносного темпу зростання обсягів використання ресурсів. Показники рентабельності ресурсів.

13.2. Показники ефективності використання матеріальних і паливно-енергетичних ресурсів.

Показники ефективності використання матеріальних і паливно-енергетичних ресурсів у натуральному і вартісному вигляді.

13.3. Показники ефективності використання трудових ресурсів.

Показники ефективності використання трудових ресурсів.

13.4. Показники ефективності використання основних виробничих фондів.

Показники ефективності використання основних виробничих фондів.

13.5. Показники ефективності використання фінансових ресурсів.

Показники ефективності використання фінансових ресурсів. Оцінка розміру економії окремих видів ресурсів. Розрахунок показників динаміки ефективності використання окремих видів ресурсів. Визначення частки зростання величини показників ефективності використання окремих видів ресурсів за рахунок інтенсифікації виробництва.

Тема 14. Соціальна й екологічна ефективність виробництва

14.1. Сутність і принципи оцінки соціальної ефективності виробництва.

Сутність і принципи оцінки соціальної ефективності виробництва.

14.2. Методика оцінки соціальної ефективності виробництва.

Методика оцінки соціальної ефективності виробництва.

14.3. Сутність і принципи оцінки екологічної ефективності виробництва.

Сутність і принципи оцінки екологічної ефективності виробництва.

14.4. Методика оцінки екологічної ефективності виробництва.

Методика оцінки екологічної ефективності виробництва.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент повинен ознайомитись як із програмою дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її змістових модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання змістових модулів. Змістовий модуль – це відносно окремих самостійний блок дисципліни, який логічно поєднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками.

Тематичний план дисципліни "Оцінка та аналіз ефективності виробництва" складається з чотирьох модулів (табл. 4.1).

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	лекційні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	усього
Семестр 5				
Змістовий модуль 1				
Теоретико-методичні основи проведення оцінки економічної діяльності підприємства				
<i>Тема 1. Наукові основи економічного аналізу</i>	2	4	8	14
<i>Тема 2. Системи вимірювання впливу факторів у детермінованому факторному аналізі</i>	2	4	8	14
<i>Тема 3. Прийоми стохастичного факторного аналізу</i>	2	4	8	14
<i>Тема 4. Аналіз виробництва та реалізації продукції</i>	2	4	8	14
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	8	16	32	56
Змістовий модуль 2				
Аналіз використання ресурсів підприємства. Фінансовий аналіз				
<i>Тема 5. Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції</i>	2	4	9	15
<i>Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці</i>	2	4	9	15
<i>Тема 7. Аналіз використання основних засобів</i>	2	4	9	15
<i>Тема 8. Фінансовий аналіз</i>	4	6	15	25
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	10	18	42	70
<i>Разом за 5 семестр</i>	18	34	74	126
Семестр 6				
Змістовий модуль 3				
Теоретичні основи оцінки ефективності виробництва				
<i>Тема 9. Сутнісна характеристика ефективності виробництва</i>	2	2	6	10
<i>Тема 10. Основи вимірювання ефективності виробництва</i>	2	2	6	10
<i>Тема 11. Інформаційне забезпечення оцінки ефективності виробництва</i>	2	4	9	15
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	6	8	21	35
Змістовий модуль 4				
Методика оцінки ефективності виробництва				
<i>Тема 12. Узагальнюючі показники ефективності виробництва</i>	3	6	12	21
<i>Тема 13. Показники ефективності використання окремих видів ресурсів</i>	3	6	15	24
<i>Тема 14. Соціальна й екологічна ефективність виробництва</i>	2	2	6	10
<i>Разом за змістовим модулем 4</i>	8	14	33	55
<i>Разом за 6 семестр</i>	14	22	54	90
<i>Разом за модулями</i>	32	56	128	216

5. Теми лабораторних занять

Важливим напрямом удосконалення аналізу діяльності підприємства та підвищення її ефективності є широке використання під час його проведення комп'ютерних технологій, що дозволяє значно скоротити терміни проведення аналізу, сприяє більш повному охопленню впливу факторів на результати комерційної діяльності, заміні наближених чи скорочених розрахунків точними обчисленнями, ставленню та розв'язанню нових багатовимірних задач аналізу.

Виконання студентами лабораторних робіт займає важливе місце в навчальному процесі – воно сприяє надбанню практичних навичок під час розв'язання завдань із цієї навчальної дисципліни.

У процесі проведення лабораторних занять із навчальної дисципліни "Оцінка та аналіз ефективності виробництва" студенти мають здобути професійні компетентності та практичні навички з питань застосування комп'ютерних технологій у оцінці ефективності виробництва, набути реальні знання та навички аналізу та постановку задач автоматизованого оброблення інформаційної бази економічного аналізу. За результатами виконання завдання на лабораторному занятті студенти оформляють індивідуальні звіти про його виконання та захищають ці звіти перед викладачем.

Таблиця 5.1

Перелік тем лабораторних занять

Назви тем	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1 Теоретико-методичні основи проведення оцінки економічної діяльності підприємства			
<i>Тема 1.</i> Наукові основи економічного аналізу	Інформаційна база економічного аналізу та застосування традиційних методів обробки інформації	4	[10; 11]
<i>Тема 2.</i> Системи вимірювання впливу факторів у детермінованому факторному аналізі	Застосування основних методів економічного аналізу та математичних методів економічного аналізу	4	[10; 11]
<i>Тема 3.</i> Прийоми стохастичного факторного аналізу	Застосування способів стохастичного аналізу	4	[10; 11]

1	2	3	4
<i>Тема 4.</i> Аналіз виробництва та реалізації продукції	Автоматизоване оброблення інформації з управління виробничо-збутовою діяльністю на підприємстві	4	[10; 11]
Змістовий модуль 2 Аналіз використання ресурсів підприємства. Фінансовий аналіз			
<i>Тема 5.</i> Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції	Автоматизоване оброблення інформації з формування та аналізу собівартості товарної і реалізованої продукції на підприємстві	4	[10; 11]
<i>Тема 6.</i> Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	Автоматизоване оброблення інформації з управління трудовими ресурсами на підприємстві	4	[10; 11]
<i>Тема 7.</i> Аналіз використання основних засобів	Автоматизоване оброблення інформації з ефективності використання основних засобів на підприємстві	4	[10; 11]
<i>Тема 8.</i> Фінансовий аналіз	Автоматизована обробка інформації з формування фінансових результатів та показників фінансового стану на підприємстві	6	[10; 11]
Змістовий модуль 3 Теоретичні основи оцінки ефективності виробництва			
<i>Тема 9.</i> Сутнісна характеристика ефективності виробництва	Розрахунок фінансових результатів діяльності підприємства	2	[3; 13; 16]
<i>Тема 10.</i> Основи вимірювання ефективності виробництва	Розрахунок показників виробництва і реалізації продукції, показників прибутковості	2	[3; 13; 16]
<i>Тема 11.</i> Інформаційне забезпечення оцінки ефективності виробництва	Розрахунок показників ефективності діяльності підприємства на основі його фінансової та статистичної звітності	4	[3; 13; 16]
Змістовий модуль 4 Методика оцінки ефективності виробництва			
<i>Тема 12.</i> Узагальнюючі показники ефективності виробництва	Розрахунок показників ефективності діяльності підприємства. Оцінка рівня задоволеності споживачів	6	[3; 13; 16]
<i>Тема 13.</i> Показники ефективності використання окремих видів ресурсів	Розрахунок показників ефективності використання окремих видів ресурсів	6	[3; 13; 16]
<i>Тема 14.</i> Соціальна й екологічна ефективність виробництва	Оцінка соціальної й екологічної ефективності діяльності підприємства	2	[3; 13; 16]
Усього годин		56	

Приклад лабораторної роботи

Лабораторна робота

Автоматизоване оброблення інформації з ефективності використання основних засобів на підприємстві

Мета роботи: здійснити автоматизоване оброблення інформації з аналізу стану, руху та ефективності використання основних засобів підприємства.

Завдання

У процесі виконання лабораторної роботи необхідно:

визначити забезпеченість підприємства основними засобами (табл. 1), проаналізувати їх склад та структуру (табл. 2), динаміку складу та структури основних засобів (табл. 3 – 4);

охарактеризувати технічний стан та рух основних засобів за допомогою наступних показників: коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності, коефіцієнту оновлення, коефіцієнт вибуття (табл. 5 – 6);

провести аналіз показників ефективності використання основних засобів підприємства (табл. 7);

виявити резерви підвищення ефективності використання основних засобів підприємства;

зробити висновки.

Таблиця 1

Наявність, рух та динаміка основних засобів

Основні засоби	Наявність на початок звітного періоду		Надходження за звітний період		Вибуття за звітний період		Наявність на кінець звітного періоду		Відхилення, тис. грн
	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	
Промислово-виробничі основні засоби	88 215	?	18 250	?	16 655	?	89 810	?	?
у тому числі: активні засоби	74 873,5	?	18 250	?	3 862	?	89 261,5	?	?
Невиробничі основні засоби	37 572	?	20	?	9 784	?	27 808	?	?
Усього	?	100	?	100	?	100	?	100	?

**Склад та структура основних засобів підприємства
на кінець звітного періоду**

Показники	2012 р.		2013 р.		2014 р.	
	тис. грн	структура, %	тис. грн	структура, %	тис. грн	структура, %
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	156 477	?	201 021	?	176 400	?
Машини та обладнання	72 495	?	77 252	?	101 271	?
Транспортні засоби	4 940	?	4 597	?	4 457	?
Інструменти, прилади, інвентар, меблі	13 327	?	13 119	?	12 983	?
Малоцінні необоротні матеріальні активи	1 427	?	1 407	?	1 407	?
Інші необоротні матеріальні активи	1 586	?	1 601	?	1 601	?
Разом	?	100	?	100	?	100

Таблиця 3

Динаміка складу основних засобів підприємства, тис. грн

Показники	2012 р.	2013 р.	2014 р.	Темпи зростання, %		
				2013 р. до 2012 р.	2014 р. до 2013 р.	2014 р. до 2012 р.
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	156 477	201 021	176 400	?	?	?
Машини та обладнання	72 495	77 252	101 271	?	?	?
Транспортні засоби	4 940	4 97	4 457	?	?	?
Інструменти, прилади, інвентар, меблі	13 327	13 119	12 983	?	?	?
Малоцінні не оборотні матеріальні активи	1 427	1 407	1 407	?	?	?
Інші необоротні матеріальні активи	1 586	1 601	1 601	?	?	?
Разом	?	?	?	?	?	?

Таблиця 4

Динаміка структури основних засобів підприємства, %

Показники	Структура основних засобів за роками			Темпи зростання, %		
	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2012 р. до 2011 р.	2013 р. до 2012 р.	2013 р. до 2011 р.
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	?	?	?	?	?	?
Машини та обладнання	?	?	?	?	?	?
Транспортні засоби	?	?	?	?	?	?
Інструменти, прилади, інвентар, меблі	?	?	?	?	?	?
Малоцінні необоротні матеріальні активи	?	?	?	?	?	?
Інші необоротні матеріальні активи	?	?	?	?	?	?
Разом	?	?	?	?	?	?

Таблиця 5

Аналіз показників технічного стану основних засобів підприємства, тис. грн

Показники	2012 р.	2013 р.	2014 р.	Темпи зростання, %		
				2013 р. до 2012 р.	2014 р. до 2013 р.	2014 р. до 2012 р.
1. Основні засоби за первісною вартістю	205 252	298 897	298 119	?	?	?
2. Сума зносу	146 254	173 110	180 501	?	?	?
3. Основні засоби за залишковою вартістю (1 – 2)	?	?	?	?	?	?
Коефіцієнт фізичного зносу (2/1)	?	?	?	?	?	?
Коефіцієнт придатності ((1 – 2)/1)	?	?	?	?	?	?

Показники руху основних засобів підприємства, тис. грн

Показники	2012 р.	2013 р.	2014 р.	Темпи зростання, %		
				2013 р. до 2012 р.	2014 р. до 2013 р.	2014 р. до 2012 р.
1. Основні засоби за первісною вартістю на початок року	222 233	250 252	298 897	?	?	?
2. Основні засоби за первісною вартістю на кінець року	?	?	?	?	?	?
3. Вартість введених у експлуатацію основних засобів	13 495	8 950	24 019	?	?	?
4. Вартість виведених з експлуатації основних засобів	5 313	4 270	24 797	?	?	?
Коефіцієнт введення (оновлення) (3/2)	?	?	?	?	?	?
Коефіцієнт вибуття (4/1)						

Показники ефективності використання основних засобів підприємства

Показники	Од. вимірювання	2012 р.	2013 р.	2014 р.	Темпи зростання, %	
					2013 р. до 2012 р.	2014 р. до 2013 р.
1	2	3	4	5	6	7
1. Обсяг ТП продукції в діючих цінах	тис. грн	123 654	231 547	581 254	?	?
2. Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн	256 321	753 214	236 958	?	?
3. Середньорічна вартість активної частини основних засобів	тис. грн	141 026	565 210	158 964	?	?

1	2	3	4	5	6	7
4. Чисельність промислово-виробничого персоналу	осіб	250	320	275	?	?
5. Чисельність робітників	осіб	150	120	175	?	?
6. Питома вага активної частини основних засобів	%	55,01929	75,03976	67,08531	?	?
Фондовіддача (1/2)	грн	?	?	?	?	?
Фондомісткість (2/1)	грн	?	?	?	?	?
Машиновіддача (1/3)	грн	?	?	?	?	?
Машиномісткість (3/1)	грн	?	?	?	?	?
Фондоозброєність загальна (2/4)	тис. грн/ осіб	?	?	?	?	?
Фондоозброєність технічна (3/5)	тис. грн/ осіб	?	?	?	?	?

6. Самостійна робота

За всіма темами, які визначенні навчальним планом, передбаченні лекції. Однак окремі питання, які вміщено до лекційного курсу та розглядаються на лабораторних заняттях, потребують більш детального і глибокого вивчення. Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні нормативної і додаткової літератури, законодавчих документів, виконання практичних завдань.

Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальною дисципліною "Оцінка та аналіз ефективності виробництва". Вона передбачає: вивчення лекційного матеріалу і рекомендованої літератури; освоєння основних термінів та понять; підготовку до лабораторних занять і проміжного підсумкового контролю.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 59 % (128 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (216 годин).

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань із навчальної дисципліни, наведені в табл. 6.1.

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назви тем	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1				
Теоретико-методичні основи оцінки економічної діяльності підприємства				
<i>Тема 1.</i> Наукові основи економічного аналізу	Історія виникнення та розвитку економічного аналізу як науки та дисципліни. Зв'язок економічного аналізу з іншими науками і навчальними дисциплінами. Узагальнення, оформлення та використання результатів аналізу. Характеристика головних евристичних методів аналізу. Планування і головні етапи аналітичної роботи. Інформація та класифікація її джерел	8	Перевірка ДЗ	[1; 4; 9; 12; 14 – 15; 18]
<i>Тема 2.</i> Системи вимірювання впливу факторів у детермінованому факторному аналізі	Порядок проведення моделювання взаємозв'язків в економічному аналізі. Основні типи детермінованих факторних моделей і способи їх перетворення	8	Перевірка ДЗ	[4; 7; 9; 12; 14; 18]
<i>Тема 3.</i> Прийоми стохастичного факторного аналізу	Етапи кореляційного аналізу. Розрахунок коефіцієнта кореляції під час прямолінійної і криволінійної залежності. Використання результатів кореляційного аналізу. Сутність та сфера застосування кластерного аналізу	8	Письмова контрольна робота	[4; 7; 9; 12; 14; 18]
<i>Тема 4.</i> Аналіз виробництва та реалізації продукції	Сутність, зміст і завдання аналізу виробничої програми підприємства. Організаційно-інформаційна модель аналізу та оцінювання виробництва і реалізації продукції. Аналіз динаміки обсягів реалізації і місткості ринку. Деталізація обсягів реалізації за видами продукції та зонами продажу. Аналіз ритмічності роботи підприємства. Аналіз резервів збільшення випуску та реалізації продукції	8	Перевірка ДЗ	[1; 4 – 9; 12; 14 – 18]
Усього за змістовим модулем		32		

1	2	3	4	5
Змістовий модуль 2				
Аналіз використання ресурсів підприємства. Фінансовий аналіз				
<i>Тема 5.</i> Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції	Види собівартості продукції. Аналіз динаміки показників собівартості продукції. Вивчення методики аналізу матеріальних затрат і витрат на заробітну плату. Аналіз інших витрат у складі виробничої собівартості. Аналіз відносного рівня витрат. Вивчення методики аналізу собівартості окремих видів продукції і розрахунку резервів її зниження	9	Письмова контрольна робота	[1; 4 – 9; 12; 14; 16; 18]
<i>Тема 6.</i> Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	Визначення та характеристика факторів, що впливають на зміну продуктивності праці. Сутність та визначення показників, що свідчать про наявність у підприємства цілоденних та внутрішньозмінних простоїв. Використання методу елімінації щодо аналізу впливу на продуктивність праці якісних і кількісних факторів. Методика розрахунку впливу трудових факторів на зміну обсягу виробництва	9	Перевірка ДЗ	[1; 4 – 9; 12; 14; 16; 18]
<i>Тема 7.</i> Аналіз використання основних засобів	Теоретико-суттєва характеристика основних засобів. Організаційно-інформаційна модель аналізу основних засобів. Оцінювання впливу зміни вартості основних засобів та ефективності їх використання на відхилення за обсягом продукції. Напрями підвищення ефективності використання основних засобів підприємства в сучасних умовах господарювання	9	Перевірка ДЗ	[1; 4 – 9; 12; 14; 16; 18]
<i>Тема 8.</i> Фінансовий аналіз	Призначення та теоретико-суттєва характеристика фінансової звітності підприємства. Фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства. Фінансовий потенціал підприємства: теоретико-суттєва характеристика, головні напрями аналізу	15	Перевірка есе. Презентація	[4; 7; 12; 14; 16; 18]
Усього за змістовим модулем 2		42		

1	2	3	4	5
Змістовий модуль 3				
Теоретичні основи оцінки ефективності виробництва				
<i>Тема 9.</i> Сутнісна характеристика ефективності виробництва	Вплив системи оцінки ефективності виробництва на прийняття управлінських рішень. Особливості оцінки ефективності виробництва на малих підприємствах. Особливості оцінки ефективності виробництва на підприємствах різних галузей. Особливості оцінки ефективності виробництва на підприємствах різних форм власності	6	Перевірка ДЗ	[2; 3; 13]
<i>Тема 10.</i> Основи вимірювання ефективності виробництва	Сфери застосування окремих показників ефективності виробництва. Оцінка ефективності діяльності некомерційних структур	6	Письмова контрольна робота	[2; 3; 13]
<i>Тема 11.</i> Інформаційне забезпечення оцінки ефективності виробництва	Характеристика системи інформаційного забезпечення оцінки ефективності виробництва. Методичне, математичне та програмне забезпечення оцінки ефективності виробництва. Упровадження системи оцінки ефективності виробництва на підприємстві. Оцінка ефективності діяльності окремих підрозділів підприємства. Оцінка ефективності праці спеціалістів. Оцінка ефективності управлінської праці. Оцінка ефективності діяльності окремого працівника	9	Перевірка ДЗ	[2; 13; 17]
Усього за змістовим модулем 3		21		
Змістовий модуль 4				
Методика оцінки ефективності виробництва				
<i>Тема 12.</i> Узагальнюючі показники ефективності виробництва	Фактори та складові народногосподарського ефекту діяльності підприємства. Вимірювання народногосподарського ефекту діяльності підприємства	12	Письмова контрольна робота	[2; 3; 13; 16]
<i>Тема 13.</i> Показники ефективності використання окремих видів ресурсів	Місце максимізації прибутку в системі цілей підприємства. Значення ефективності виробництва для підприємств України. Фактори підвищення ефективності виробництва	15	Письмова контрольна робота. Перевірка есе	[2; 3; 13; 16]

1	2	3	4	5
Тема 14. Соціальна й екологічна ефективність виробництва	Причини низької ефективності виробництва в Україні. Шляхи підвищення ефективності виробництва в Україні. Показники оцінки ефективності виробництва, що використовуються в зарубіжній практиці	6	Презентація	[2; 3; 13; 16; 19]
Усього за змістовим модулем 4		33		
Усього за дисципліною		128		

6.1. Індивідуальне завдання

Підготовка індивідуального завдання (далі – ІЗ) передбачає: систематизацію, закріплення, розширення практичних вмінь та навичок із навчальної дисципліни та застосування їх під час вирішення конкретних виробничих ситуацій; розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних із темою ІЗ.

Індивідуальне завдання виконується самостійно під час консультування викладачем протягом вивчення дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Індивідуальне завдання має розрахунковий характер. **Метою** індивідуального завдання є закріплення навичок розрахунку показників ефективності діяльності підприємства на основі реальних даних.

У процесі виконання ІЗ студент має розрахувати узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства та показники ефективності використання окремих видів ресурсів (матеріальних, трудових, основних виробничих фондів, фінансових) на основі реальних даних за два останні розрахункові періоди (роки), а також оцінити динаміку розрахованих показників, розрахувати розмір економії окремих видів ресурсів, визначити частку зростання величини показників ефективності використання окремих видів ресурсів за рахунок інтенсифікації виробництва. На основі розрахунків зробити висновки про рівень та динаміку ефективності виробництва на підприємстві та надати рекомендації щодо підвищення її рівня.

Структура ІЗ

Індивідуальне завдання складається з: титульної сторінки; змісту; резюме; основної частини; списку використаної літератури; додатків до індивідуального завдання (в разі потреби).

Резюме має відобразити основні висновки, отримані протягом виконання роботи, та рекомендації з підвищення ефективності діяльності підприємства.

Основна частина роботи містить п'ять розділів. Кожний розділ має бути відведений окремій групі показників ефективності діяльності підприємства. В основній частині роботи мають бути відображені методика та результати розрахунків системи показників ефективності діяльності підприємства.

Обсяг ІЗ повинен становити у друкованому вигляді 25 – 30 сторінок.

Список використаної літератури необхідно скласти у певному порядку: спочатку наводяться законодавчі та нормативні акти, потім – загальна та спеціальна література за алфавітом.

Вибір бази для виконання ІЗ

Студент має право самостійно обирати підприємство (базу для виконання ІЗ) з обов'язковим її узгодженням із викладачем. У протилежному випадку база має бути запропонована викладачем (варіанти баз наведено нижче).

Перелік рекомендованих підприємств – баз для виконання ІЗ

1. Авіаційна фірма "Лілієнталь", ПрАТ.
2. Автрамат, ПАТ.
3. Барвінківський машинобудівний завод, ПрАТ.
4. Вовчанський агрегатний завод, ПАТ.
5. Вовчанськферммаш, ПрАТ.
6. Дослідний електромонтажний завод, ПАТ.
7. Елеватормлинмаш, ПАТ.
8. Електромашина, ПАТ.
9. Електрощит, ПрАТ.
10. Завод Елокс, ПрАТ.
11. Завод ім. Фрунзе, ПАТ.
12. Завод "Індекс", ПАТ.
13. Завод турбокомпресорів, ПрАТ.

14. Завод Укрелектроремонт, ПАТ.
15. Ізюмський тепловозоремонтний завод, ПАТ.
16. Інститут автоматизованих систем, ПрАТ.
17. Інститут Укроргверстатінпром, ПрАТ.
18. Інтеркондиціонер, ПрАТ.
19. КамАЗ-УТК, ПрАТ.
20. Коннектор, ПАТ.
21. Куп'янський машинобудівний завод, ПАТ.
22. Лозівський авторемонтний завод, ПАТ.
23. Лозівський завод "Трактородеталь", ПрАТ.
24. Манометр-Харків, ПрАТ.
25. Мереш'янський механічний завод, ПАТ.
26. Науково-виробниче підприємство "Нафтогазова техніка", ПрАТ.
27. НВП "Система", ПрАТ.
28. Науково-виробниче підприємство "Турбоенергосервіс", ПрАТ.
29. Потенціал, ПАТ.
30. Ремхладомонтаж, ПрАТ.
31. РОСС, ПАТ.
32. СКБ Електрощит, АТ.
33. СКБ Укрелектромонтаж, АТ.
34. Тахіон, АТ.
35. Теплоавтомат, Відкрите акціонерне науково-виробниче товариство.
36. Титан, ПрАТ із виробництва під'ємно-транспортного устаткування.
37. Точприлад, ПАТ.
38. Турбоатом, ПАТ.
39. Харківський велосипедний завод ім. Г. І. Петровського, ПрАТ.
40. Харківський верстатобудівний завод, ПАТ.
41. Харківський експериментальний ремонтно-механічний завод, ПрАТ.
42. Харківський електроапаратний завод, ПАТ.
43. Харківський електротехнічний завод "Трансзв'язок", ПАТ.
44. Харківський електротехнічний завод "Укрелектромаш", ПАТ.
45. Харківський електрощитовий завод, АТ.
46. Харківський завод Будгідравлика, ПрАТ.
47. Харківський завод електромонтажних виробів, ПАТ.
48. Харківський завод "Електропобутприлад", ПАТ.
49. Харківський завод електротехнічного обладнання, ПАТ.
50. Харківський завод штампів та пресформ, ПАТ.

51. Харківський машинобудівний завод "Світло шахтаря", ПАТ.
52. Харківський ордена "Знак пошани" Машинобудівний завод "Червоний Жовтень", АТЗТ.
53. Харківський підшипниковий завод, ПАТ.
54. Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе, ПАТ.
55. Харківхолодмаш, ПАТ.
56. Хартрон, ПАТ.

6.2. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Наукові основи економічного аналізу

1. Що розуміють під економічним аналізом і в чому полягає різниця між макро- і мікроекономічним аналізом?
2. Яка роль аналізу в управлінні підприємством і підвищенні ефективності його діяльності?
3. Назвіть основні принципи економічного аналізу і коротко охарактеризуйте їх.
4. Охарактеризуйте основні типологічні види аналізу господарської діяльності.
5. У чому полягає сутність класифікації і систематизації факторів в економічному аналізі?
6. Охарактеризуйте основні технологічні етапи економічного аналізу.
7. Коротко охарактеризуйте традиційні методи економічного аналізу.
8. Що є інформаційною базою економічного аналізу на підприємстві?
9. Як оформляють результати аналізу?

Тема 2. Системи вимірювання впливу факторів у детермінованому факторному аналізі

1. Суть, види і завдання факторного аналізу.
2. Як проводять моделювання взаємозв'язків в економічному аналізі?
3. Назвіть основні типи детермінованих факторних моделей і способи їх перетворення.
4. Назвіть основні прийоми, що застосовують для виміру впливу факторів у детермінованому факторному аналізі, охарактеризуйте їх сутність, сферу застосування і процедуру розрахунків.
5. Як розглядається узагальнюючий показник під час використання інтегрального методу?

Тема 3. Прийоми стохастичного факторного аналізу

1. У чому полягає різниця між детермінованим і стохастичним факторним аналізами?
2. Для чого і коли застосовують прийоми кореляційного аналізу?
3. Завдання кореляційного аналізу.
4. Для чого і як розраховують коефіцієнт кореляції під час прямолінійної і криволінійної залежності?
5. За якого значення коефіцієнта кореляції обирається лінійна форма залежності між змінними показниками?
6. Що показує величина коефіцієнтів кореляції та детермінації?
7. З якою метою і в який спосіб використовують результати кореляційного аналізу?

Тема 4. Аналіз виробництва та реалізації продукції

1. Значення і завдання аналізу виробництва та реалізації продукції.
2. Які джерела інформації використовують для аналізу виробництва і реалізації продукції?
3. Які показники використовують для аналізу виробництва і реалізації продукції?
4. Охарактеризуйте в цілому методику аналізу виробництва і реалізації продукції.
5. Як проводять аналіз динаміки і виконання плану виробництва та реалізації продукції?
6. Яка методика оцінювання асортиментної політики підприємства?
7. Що таке структура продукції і як вона впливає на економічні показники діяльності підприємства?
8. Чи вигідні зміни в структурі виробництва для підприємства і в яких випадках?
9. Назвіть узагальнюючі, індивідуальні та непрямі показники якості продукції.
10. Як розраховують вплив якості продукції на обсяг її виробництва у вартісному вираженні, на суму виручки, прибутку та інші показники?
11. Назвіть фактори змін обсягу виробництва та реалізації продукції.
12. Перелічіть основні джерела резервів збільшення обсягу виробництва і реалізації продукції.

Тема 5. Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції

1. Значення і завдання аналізу собівартості продукції.
2. Від яких факторів залежить організація аналізу собівартості продукції?
3. Назвіть основні джерела інформації, необхідні для аналізу собівартості продукції.
4. Який порядок визначення собівартості за статтями витрат та економічними елементами?
5. Якими можуть бути причини відхилень за окремими статтями витрат?
6. Назвіть основні джерела резервів зниження собівартості продукції.

Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці

1. Як аналізують забезпеченість підприємства трудовими ресурсами за кількісними і якісними параметрами?
2. Які показники використовують для характеристики руху трудових ресурсів на підприємстві і як визначають їх рівень?
3. За якими показниками оцінюють повноту використання трудових ресурсів на підприємстві?
4. Охарактеризуйте показники продуктивності праці.
5. Охарактеризуйте методика аналізу ефективності використання трудових ресурсів.
6. Висвітліть методика аналізу використання фонду оплати праці.

Тема 7. Аналіз використання основних засобів

1. Які завдання і джерела інформації аналізу використання основних засобів?
2. Які показники характеризують рух і технічний стан основних засобів?
3. Як визначають рівень забезпеченості підприємства основними виробничими засобами?
4. Які показники характеризують ефективність й інтенсивність використання основних засобів і як їх розраховують?
5. Від яких факторів залежить фондівіддача діючого технологічного обладнання і яка методика розрахунку їх впливу?

6. Що розуміють під виробничою потужністю підприємства і за рахунок чого може змінитися її величина?

7. Що дає змогу виявити аналіз використання виробничих потужностей підприємства?

Тема 8. Фінансовий аналіз

1. У чому полягає сутність фінансового аналізу?

2. Дайте визначення поняття "фінансовий стан".

3. Які завдання вирішуються у процесі аналізу фінансового стану підприємства?

4. Назвіть складові оцінки фінансового стану підприємства.

5. Назвіть методи проведення аналізу фінансового стану підприємства.

6. Яка методика загальної оцінки фінансового стану підприємства?

7. Що є джерелом інформації для проведення фінансового аналізу?

Тема 9. Сутнісна характеристика ефективності виробництва

1. Трактуйте зміст поняття "ефективність" у вітчизняній та зарубіжній науці.

2. Сутність поняття "ефект".

3. Види ефекту й ефективності.

4. Форми прояву ефективності.

5. Поняття ефективності виробництва.

6. Протиріччя ефективності виробництва.

Тема 10. Основи вимірювання ефективності виробництва

1. Зміст понять "критерій" та "показник".

2. Критерій ефективності виробництва.

3. Види показників.

4. Групи показників ефективності виробництва.

5. Показники ефективності використання матеріальних і паливно-енергетичних ресурсів.

6. Показники ефективності використання трудових ресурсів.

7. Показники ефективності використання основних виробничих фондів.

8. Показники ефективності використання фінансових ресурсів.

9. Показники ефективності використання інформаційних ресурсів.

10. Система показників ефективності виробництва.

11. Принципи побудови системи показників ефективності виробництва.

Тема 11. Інформаційне забезпечення оцінки ефективності виробництва

1. Призначення бухгалтерської та статистичної звітності підприємства.

2. Порядок використання окремих форм бухгалтерської та статистичної звітності підприємства для розрахунку показників ефективності виробництва.

Тема 12. Узагальнюючі показники ефективності виробництва

1. Економічний зміст узагальнюючих показників ефективності виробництва.

2. Показники обсягу виробництва.

3. Показники прибутку.

4. Показники рентабельності.

5. Показники динаміки ефективності виробництва.

6. "М'які" показники ефективності виробництва.

7. Методи вимірювання "м'яких" показників.

8. Вербально-числові шкали.

9. Метод попарних порівнянь.

10. Ранжування економічних об'єктів.

Тема 13. Показники ефективності використання окремих видів ресурсів

1. Оцінка розміру економії окремих видів ресурсів.

2. Розрахунок показників динаміки ефективності використання окремих видів ресурсів.

3. Визначення частки зростання величини показників ефективності використання окремих видів ресурсів за рахунок інтенсифікації виробництва.

Тема 14. Соціальна й екологічна ефективність виробництва

1. Сутність і принципи оцінки соціальної ефективності виробництва.

2. Сутність і принципи оцінки екологічної ефективності виробництва.

3. Методика оцінки соціальної ефективності виробництва.

4. Методика оцінки екологічної ефективності виробництва.

7. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативну роботу здійснюють за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять-консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, винесених на поточний контроль, тощо.

Індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини навчальної дисципліни проводиться у вигляді:

індивідуальних консультацій (запитання-відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);

групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів та методик).

Індивідуально-консультативна робота для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу проводяться у вигляді:

індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань;

підготовки рефератів для виступу на науковому семінарі;

підготовки рефератів для виступу на науковій конференції.

8. Методи навчання

У ході викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування таких навчальних технологій, як: проблемні лекції; міні-лекції, робота в малих групах; мозкові атаки; кейс-метод; ділові та рольові ігри; кейс-метод; презентації, банки візуального супроводу.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток креативного мислення і творчого підходу під час проведення економічного аналізу роботи підприємства (теми 4, 5 – 7, 9).

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження (теми 1, 8, 10).

Робота в малих групах дає змогу глибше засвоїти методику аналізу виконання планів виробництва. Робота в малих групах під час прове-

дення всіх практичних завдань допоможе прискорити процес навчання, розширити коло вирішуваних проблем, підвищити надійність результатів рішення (теми 1 – 8).

Мозкові атаки – це метод вирішення невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію (теми 2, 3).

Кейс-метод – це метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу (теми 2 – 4, 12, 13, 15).

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових товарів і послуг (теми 1 – 8, 13).

Ділові та рольові ігри – це форма активізації навчального процесу, за якої студенти задіяні в процесі інтенсифікації певної практичної ситуації в ролі безпосередніх учасників подій (теми 1, 3).

Банки візуального супроводу сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності (весь лекційний матеріал).

9. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи містять:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів);

модульний контроль, що здійснюється з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегроване оцінювання результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини навчальної дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що здійснюється у формі підсумкової контрольної роботи.

Поточний контроль із цієї навчальної дисципліни здійснюється в таких формах:

5-й семестр:

1. Активна робота на лекційних заняттях.
2. Активна участь у виконанні лабораторних завдань.
3. Захист лабораторних робіт.
4. Проведення поточного тестування.
5. Проведення письмової контрольної роботи.
6. Перевірка есе на задану тематику.
7. Перевірка домашнього завдання.
8. Презентація за заданою тематикою.

6-й семестр:

1. Активна робота на лекційних заняттях.
2. Активна участь у виконанні лабораторних завдань.
3. Захист лабораторних робіт.
4. Проведення поточного тестування.
5. Проведення письмової контрольної роботи.
6. Перевірка есе на задану тематику.
7. Перевірка домашнього завдання.
8. Захист ІЗ.

Підсумковий/семестровий контроль здійснюється у формі підсумкової контрольної роботи.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час лабораторних занять та виконання індивідуальних завдань здійснюється за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою під час розгляду виробничих ситуацій, розв'язання задач, проведення розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, робити узагальнення інформації та висновки;

арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставлять за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. Під час оцінювання індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності подання виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Поточний тестовий контроль у 5-му семестрі проводиться один раз за семестр, у 6-му – два рази на семестр. Тест містить запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Письмова контрольна робота у 5-му семестрі проводиться один раз на семестр, у 6-му – два рази на семестр. Письмова контрольна робота включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та оброблення, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання есе є:

здатність проводити критичну та незалежне оцінювання певних проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;
якість і чіткість викладення міркувань;
логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;
самостійність виконання роботи;
грамотність подання матеріалу;
використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;
оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів із навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення підсумкової контрольної роботи. Підсумкова контрольна робота охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. табл. 2.1).

Завданням підсумкової контрольної роботи є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. Кожен варіант підсумкової контрольної роботи складається із п'яти практичних ситуацій, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, отриманих за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Приклад підсумкової контрольної роботи наведено нижче.

Зразок підсумкової контрольної роботи

Завдання (2 бали)

За наведеними даними (табл. 1) з використанням методу порівняння вкажіть, яких результатів досягло підприємством порівняно з планом, з минулим роком та з підприємством-конкурентом.

Таблиця 1

Вихідні дані

Показники	За даними підприємства, що аналізується			Звітні дані підприємства-конкурента
	звітні дані минулого року	за звітний період		
		план	факт	
Затрати праці, люд.-год	3,4	2,0	2,7	2,3
Витрати палива, кг	164,0	146,0	142,2	145,6

Завдання (3 бали)

Побудуйте факторну модель прибутку і обчисліть вплив факторів на зміну його величини всіма можливими способами (табл. 2).

Таблиця 2

Вихідні дані

Показник	План	Факт	Відхилення	
			+, –	%
Обсяг продажів, шт.	500	450	?	?
Ціна виробу, грн	?	120	?	?
Собівартість виробу, грн	70	?	?	?
Прибуток від реалізації, грн	15 000	18 000	?	?

Завдання (5 балів)

Охарактеризуйте показники ефективності використання матеріальних ресурсів і на основі наведених даних (табл. 3) розрахуйте їх рівень.

Таблиця 3

Вихідні дані

Показник	Значення показника	
	минулий період	звітний період
Прибуток від основної діяльності, тис. грн	20 550	30 680
Чистий дохід, тис. грн	113 250	136 640
Обсяг виробництва продукції, тис. грн	110 000	134 400
Матеріальні витрати, тис. грн	40 000	50 000
У тому числі:		
сировина і матеріали	30 600	39 900
паливо	5 400	5 600
енергія	4 000	4500

Завдання (5 балів)

За даними табл. 4 дайте оцінку якості продукції та вкажіть шляхи її підвищення.

Таблиця 4

Вихідні дані

Гатунок продукції	Ціна за одиницю виробу, грн	Випуск продукції в натуральних одиницях	
		план	факт
Вищий	30	1 500	1 763
Перший	20	1 468	1 450
Другий	16	773	376

Завдання (5 балів)

Використовуючи наведені у табл. 5 дані, визначте:

а) абсолютне і відносне відхилення від плану за обсягом виробництва та реалізації продукції;

б) зміни в структурі виробленої продукції і вплив цього фактора на обсяг випуску продукції у вартісному вираженні;

в) дайте відповідь на запитання, чому не однакові темпи зростання обсягу виробництва продукції у фізичному і вартісному вираженні, враховуючи, що продукція звітного і минулого періоду виражена в однакових цінах.

Таблиця 5

Вихідні дані

Вид продукції	Ціна 1 т продукції, тис. грн	Обсяг виробництва, т		Обсяг реалізації, т	
		минулий період	звітний період	минулий період	звітний період
А	150	600	600	615	620
Б	50	400	600	420	580
Усього	–	?	?	?	?

Викладач

_____ (підпис)

Для оцінювання підсумкової контрольної роботи використовуються критерії, які наведені в табл. 9.1.

**Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи
з навчальної дисципліни**

Критерії оцінювання	Бали
Завдання (2 бали)	
Студент без достатнього розуміння застосовує теоретичний матеріал. Правильна відповідь відсутня	1
Студент застосовує системні знання навчального матеріалу на високому рівні. Отримана відповідь логічна та обґрунтована	2
Завдання (3 бали)	
Студент припускається великої кількості грубих помилок і отримує неправильний результат, стикається зі значними труднощами під час аналізу та порівняння економічних явищ та процесів	1
Методичний підхід до вирішення завдання є правильним, але допущені помилки в розрахунках деяких показників. Висновки зроблені, проте вони недостатньо повні та аргументовані	2
Визначено завдання за правильним алгоритмом, надані пояснення і зроблені обґрунтовані висновки. Усі етапи вирішення аргументовані	3
Завдання (5 балів)	
Студент стикається зі значними труднощами під час проведення аналізу. Завдання не вирішено, труднощі вирішення завдання на елементарному рівні. У завданні допущені значні математичні помилки, відсутні висновки та правильна відповідь	1
Під час виконання завдань показано часткове вміння застосовувати теоретичні знання для проведення економічного аналізу. Визначено алгоритм вирішення завдання, наведено формули та пояснення до них, виконана більша частина розрахунків із наявністю істотних помилок. Проведений аналіз неповний. Висновки відсутні	2
Визначено алгоритм вирішення завдання, наведено формули та пояснення до них. Допускаються незначні випадкові погрішності, які суттєво не впливають на змістовність відповіді. Висновок поданий, проте є недостатньо аргументованим	3
Визначено алгоритм вирішення завдання, наведено формули та пояснення до них, виконано всі розрахунки без помилок. Висновок поданий і є достатньо аргументованим, містить посилання на закони та інші нормативні документи	4
Під час виконання завдань показано вміння застосовувати теоретичні знання для проведення аналізу. Визначено алгоритм вирішення завдання, наведено формули та пояснення до них, виконано всі розрахунки без помилок. Висновок поданий і є достатньо аргументованим, містить посилання на нормативні документи, праці вітчизняних та зарубіжних учених. Під час розкриття питання дотримано логіку, структуру та стиль викладення матеріалу. Обґрунтовано позицію автора щодо розглянутої проблеми за вказаний часовий інтервал	5

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 10.1 – 10.2.

Таблиця 10.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей (5-й семестр)

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання		Оцінка рівня сформованості компетентностей		
					Форми контролю	Максимальний бал	
1	2	3	4		5	6	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи оцінки економічної діяльності підприємства							
Здатність використовувати різні методи економічного аналізу, збирати і обробляти необхідну інформацію для аналізу господарської діяльності, перевіряти достовірність джерел інформації	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Наукові основи економічного аналізу	Робота на лекції	0,5
			2	Лабораторне заняття	Вирішення практичних завдань щодо застосування якісних та кількісних описових прийомів економічного аналізу	Активна участь у виконанні лабораторних робіт	0,5
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Виконання практичних завдань щодо застосування якісних та кількісних описових прийомів економічного аналізу	Перевірка ДЗ	
	2	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Вирішення завдань щодо застосування традиційних способів оброблення інформації	Активна участь у виконанні лабораторних робіт. Захист лабораторної роботи	3,5
			СРС	3	Підготовка до занять	Оформлення звіту з лабораторної роботи	Перевірка ДЗ
		3	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Системи вимірювання впливу факторів у детермінованому факторному аналізі	Робота на лекції
Здатність проводити аналіз господарської діяльності із застосуванням прийомів детермінованого факторного аналізу	3	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Вирішення практичних завдань щодо застосування прийомів детермінованого факторного аналізу (ланцюгових підстановок, абсолютних різниць, відносних різниць, пропорційного поділу, балансовий спосіб, індексний спосіб)	Активна участь у виконанні лабораторних робіт	0,5

Продовження табл. 10.1

1	2	3	4		5	6	
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Перевірка ДЗ	
					Виконання практичних завдань щодо застосування прийомів детермінованого факторного аналізу		
	4	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Вирішення завдань щодо застосування основних методів економічного аналізу та математичних методів економічного аналізу	Активна участь у виконанні лабораторних робіт. Захист лабораторної роботи	3,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Оформлення звіту з лабораторної роботи	Перевірка ДЗ	
Здатність використовувати прийоми стохастичного аналізу для оцінки окремих сторін господарської діяльності підприємства	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Прийоми стохастичного факторного аналізу	Робота на лекції	0,5
			2	Лабораторне заняття	Вирішення практичних завдань щодо проведення кореляційно-регресійного аналізу, дисперсійного аналізу	Контрольна робота	5
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Підготовка до контрольної роботи	Активна участь у виконанні лабораторних завдань	0,5
	6	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Вирішення завдань на застосування прийомів стохастичного аналізу	Письмова контрольна робота	3,5
			СРС	3	Підготовка до занять	Оформлення звіту з лабораторної роботи	Активна участь у виконанні лабораторних робіт. Захист лабораторної роботи
			СРС	3	Підготовка до занять	Оформлення звіту з лабораторної роботи	Перевірка ДЗ
Здатність проводити аналіз виробництва продукції (товарів, робіт, послуг), виконання плану з асортименту продукції, що виводиться, оцінювати вплив їх зміни на економічні показники роботи підприємства	7	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Аналіз виробництва та реалізації продукції	Робота на лекції	0,5
			2	Лабораторне заняття	Вирішення практичних завдань на проведення аналізу обсягу виробництва та реалізації продукції; аналізу виконання плану та динаміки виробництва і реалізації продукції; аналізу асортименту та структури продукції	Активна участь у виконанні лабораторних робіт	0,5
		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Виконання практичних завдань на проведення аналізу виробництва та реалізації продукції	Перевірка ДЗ	

Продовження табл. 10.1

1	2	3		4		5	6
	8	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Автоматизоване оброблення інформації з управління виробничо-збутовою діяльністю на підприємстві	Активна участь у виконанні лабораторних робіт. Захист лабораторної роботи	3,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Оформлення звіту з лабораторної роботи	Перевірка ДЗ	
Здатність оцінювати ефективність використання матеріальних ресурсів, здійснювати аналітичне обґрунтування рішень щодо формування собівартості продукції	9	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Аналіз витрат виробництва та собівартості продукції	Робота на лекції	0,5
			2	Лабораторне заняття	Вирішення практичних завдань на проведення аналізу витрат за економічними елементами та за статтями калькуляції; аналізу впливу факторів на виконання плану з собівартості продукції	Активна участь у виконанні лабораторних робіт	0,5
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Підготовка до контрольної роботи	Контрольна робота Письмова контрольна робота	6
	10	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Автоматизоване оброблення інформації з формування та аналізу собівартості товарної і реалізованої продукції на підприємстві	Активна участь у виконанні лабораторних робіт. Захист лабораторної роботи	3,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Оформлення звіту з лабораторної роботи	Захист лабораторної роботи	
	Здатність до аналізу ефективності використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці на підприємстві	11	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів та витрат на оплату праці	Робота на лекції
2				Лабораторне заняття	Виконання практичних завдань щодо визначення впливу факторів на виконання плану з продуктивності праці; аналізу використання трудових ресурсів; аналізу використання фонду оплати праці	Активна участь у виконанні лабораторних робіт	0,5
СРС			6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Вирішення практичних завдань щодо аналізу використання трудових ресурсів	Перевірка ДЗ	
12		Ауд.	2	Лабораторне заняття	Автоматизована обробка інформації з управління трудовими ресурсами на підприємстві	Активна участь у виконанні лабораторних робіт. Захист лабораторної роботи	3,5
	СРС	3	Підготовка до занять	Оформлення звіту з лабораторної роботи	Захист лабораторної роботи		

Продовження табл. 10.1

1	2	3	4		5	6	
Здатність до аналізу складу, структури та технічного стану основних засобів; здатність оцінювати ефективність використання основних засобів, аналізувати використання виробничих потужностей, виявляти "вузькі місця" й обґрунтовувати пропозиції щодо їх ліквідації	13	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Аналіз використання основних засобів	Робота на лекції	0,5
			2	Лабораторне заняття	Вирішення практичних завдань щодо визначення показників руху і технічного стану основних засобів, визначення забезпеченості підприємства основними засобами; проведення аналізу динаміки і структури основних засобів	Активна участь у виконанні лабораторних робіт	0,5
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Виконання практичних завдань щодо аналізу ефективності використання основних засобів	Перевірка ДЗ	5
	14	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Автоматизоване оброблення інформації з ефективності використання засобів виробництва на підприємстві	Активна участь у виконанні лабораторних робіт. Захист лабораторної роботи	3,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Оформлення звіту з лабораторної роботи	Захист лабораторної роботи	
	Здатність проводити експрес-оцінку фінансового стану підприємства, визначати причини та фактори, які впливають на нього. Здатність аналізувати джерела формування показників прибутку, їх складові частини, визначати вплив основних техніко-економічних показників на величину прибутку й розробляти заходи щодо його зростання	15	Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Фінансовий аналіз	Робота на лекції
2				Лабораторне заняття	Проведення рейтингової експрес-оцінки фінансового стану підприємства	Активна участь у виконанні лабораторних робіт. Презентація	0,5 15
СРС			6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Проведення факторного аналізу прибутку підприємства	Перевірка ДЗ	
16		Ауд.	2	Лабораторне заняття	Автоматизоване оброблення інформації з формування фінансових результатів та показників фінансового стану на підприємстві	Активна участь у виконанні лабораторних робіт. Захист лабораторної роботи	3,5
		СРС	3	Підготовка до занять	Оформлення звіту з лабораторної роботи	Захист лабораторної роботи	
17		Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Фінансовий аналіз. Написання підсумкової контрольної роботи	Робота на лекції Контрольна робота	0,5 20
	2		Лабораторне заняття	Розв'язування оптимізаційних задач лінійного програмування в середовищі електронних таблиць (за способами оптимізації показників)	Активна участь у виконанні лабораторних завдань	0,5	

Закінчення табл. 10.1

1	2	3	4		5	6	
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Перевірка есе	12
Усього годин		126	Загальна максимальна кількість балів із навчальної дисципліни				100
з них							
аудиторні		52	41 %	поточний контроль			80
самостійна робота		74	59 %	підсумковий контроль			20

Таблиця 10.2

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей (6-й семестр)

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання	Оцінка рівня сформованості компетентностей			
				Форми контролю	Максимальний бал		
1	2	3	4	5	6		
Змістовий модуль 3							
Теоретичні основи оцінки ефективності виробництва							
Здатність розуміти сутність, властивості, види ефективності виробництва та її місце в системі цілей діяльності підприємства	2, 3	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Сутнісна характеристика ефективності виробництва	Робота на лекції	1
			2	Лабораторне заняття	Розрахунок фінансових результатів діяльності підприємства	Захист лабораторної роботи	1
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику, підготовка доповіді	Перевірка ДЗ	
Здатність впроваджувати систему оцінки ефективності виробництва на підприємстві	4, 5	Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Основи вимірювання ефективності виробництва	Робота на лекції	1
			2	Лабораторне заняття	Виконання практичного завдання з розрахунку показників виробництва і реалізації продукції, показників прибутковості	Захист лабораторної роботи	1
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Підготовка до контрольної роботи Виконання практичного завдання з розрахунку показників виробництва і реалізації продукції	Перевірка ДЗ	

Продовження табл. 10.2

1	2	3	4		5	6	
Здатність визначати джерела вихідної інформації для оцінки ефективності виробництва	6, 7	Ауд.	2	Лекція	Тема 11. Інформаційне забезпечення оцінки ефективності виробництва	Робота на лекції	1
			4	Лабораторне заняття	Виконання практичного завдання з розрахунку показників ефективності діяльності підприємства на основі його бухгалтерської та статистичної звітності	Захист лабораторної роботи	2
		СРС	9	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Перевірка ДЗ	
Змістовий модуль 4 Методика оцінки ефективності виробництва							
Здатність оцінювати загальну ефективність виробництва на основі розрахунку показників виробництва і реалізації продукції, ділової активності і рентабельності підприємства; здатність оцінювати рівень задоволеності споживачів продукції	8, 9	Ауд.	2	Лекція	Тема 12. Узагальнюючі показники ефективності виробництва	Робота на лекції	1
			4	Лабораторне заняття	Виконання практичних завдань: 1. Розрахунок показників ефективності діяльності підприємства. 2. Оцінка рівня задоволеності споживачів	Захист лабораторної роботи	2
		СРС	9	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Виконання практичного завдання з оцінки рівня задоволеності споживачів Підготовка до контрольної роботи	Перевірка ДЗ	
Здатність оцінювати ефективність використання окремих видів ресурсів: матеріальних, трудових, основних фондів; здатність оцінювати розмір економії окремих видів ресурсів; здатність визначати частку зростання величини показників ефективності використання окремих видів ресурсів за рахунок інтенсифікації виробництва	10, 11	Ауд.	1	Лекція	Тема 12. Узагальнюючі показники ефективності виробництва	Робота на лекції	1
			1		Тема 13. Показники ефективності використання окремих видів ресурсів	Контрольна робота	5
			4	Лабораторне заняття	Виконання практичного завдання з розрахунку показників ефективності використання окремих видів ресурсів	Активна участь у виконанні практичного завдання	2
		СРС	9	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику Виконання практичного завдання з розрахунку показників ефективності використання окремих видів ресурсів Підготовка до контрольної роботи	Перевірка ДЗ	
12, 13	Ауд.	2	Лекція	Тема 13. Показники ефективності використання окремих видів ресурсів	Активна участь у виконанні практичного завдання	1	
					Контрольна робота	10	

Закінчення табл. 10.2

1	2	3		4		5	6
		СРС	4	Лабораторне заняття	Виконання практичного завдання з розрахунку показників ефективності використання окремих видів ресурсів	Захист лабораторної роботи	2
			9	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Захист практичного завдання	7
					Виконання практичного завдання з розроблення маркетингової програми на підприємстві		
					Підготовка до контрольної роботи		
	Виконання есе за переліком тем	Захист есе	10				
Здатність виробляти тактичні цілі маркетингу, розробляти тактичні плани маркетингу, здатність розробляти маркетинговий бюджет підприємства	14	Ауд.	2	Лекція	Тема 14. Соціальна й екологічна ефективність виробництва	Робота на лекції	1
				Контрольна робота	20		
		СРС	2	Лабораторне заняття	Виконання практичного завдання з оцінки соціальної й екологічної ефективності діяльності підприємства	Захист лабораторної роботи	1
			6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	Захист практичного завдання	
		Виконання практичного завдання з оцінки соціальної й екологічної ефективності діяльності підприємства					
		Підготовка до контрольної роботи					
	Підготовка презентації	Презентація	15				
Усього годин		90	Загальна максимальна кількість балів з дисципліни			100	

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 10.3 – 10.4.

Таблиця 10.3

Розподіл балів за темами (5-й семестр)

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	
4,5	4,5	9,5	4,5	10,5	4,5	9,5	32,5	
Підсумкова контрольна робота								
20								

Примітка. T1, T2 ... T8 – теми змістового модуля.

Таблиця 10.4

Розподіл балів за темами (6-й семестр)

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			100
T10	T11	T12	T13	T14	T15	
2	7	13	19	22	17	
Підсумкова контрольна робота						
20						

Примітка. T10 – T15 – теми змістового модуля.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 10.5 і 10.6.

Таблиця 10.5

Розподіл балів за тижнями (5-й семестр)

Теми змістового модуля		Лекції	Лабораторні заняття	ДЗ	КР (Лекційні заняття, тестування)	КР (лабораторні заняття)	Презентація	Есе	ПКР	Сума	
Змістовий модуль 1 Теоретико-методичні основи оцінки еко-номічної діяльності підприємства	Тема 1	1 тиждень	0,5	0,5	–	–	–	–	–	1	
		2 тиждень	–	3,5	–	–	–	–	–	3,5	
	Тема 2	3 тиждень	0,5	0,5	–	–	–	–	–	1	
		4 тиждень	–	3,5	–	–	–	–	–	3,5	
	Тема 3	5 тиждень	0,5	0,5	–	5	–	–	–	6	
		6 тиждень	–	3,5	–	–	–	–	–	3,5	
	Тема 4	7 тиждень	0,5	0,5	–	–	–	–	–	1	
		8 тиждень	–	3,5	–	–	–	–	–	3,5	
Змістовий модуль 2 Аналіз використання ресурсів підприємства. Фінансовий аналіз	Тема 5	9 тиждень	0,5	0,5	–	–	6	–	–	7	
		10 тиждень	–	3,5	–	–	–	–	–	3,5	
	Тема 6	11 тиждень	0,5	0,5	–	–	–	–	–	1	
		12 тиждень	–	3,5	–	–	–	–	–	3,5	
	Тема 7	13 тиждень	0,5	0,5	5	–	–	–	–	6	
		14 тиждень	–	3,5	–	–	–	–	–	3,5	
	Тема 8	15 тиждень	0,5	0,5	–	–	–	15	–	–	16
16 тиждень		–	3,5	–	–	–	–	–	–	3,5	
	17 тиждень	0,5	0,5	–	–	–	–	12	20	33	
Сума			4,5	32,5	5	5	6	15	12	20	100

Розподіл балів за тижнями (6-й семестр)

Теми змістового модуля			Лекції	Лабораторні заняття	ДЗ	КР (Лекційні заняття, тестування)	КР (лабораторні заняття)	Презентація	Есе	ПКР	Сума
Змістовий модуль 3 Теоретичні основи оцінки ефективності виробництва	Тема 9	2 тиждень	1	1	-	-	-	-	-	-	2
		3 тиждень	-	-	-	-	-	-	-	-	0
	Тема 10	4 тиждень	1	1	-	-	-	5	-	-	7
		5 тиждень	0	0	-	-	-	-	-	-	0
	Тема 11	6 тиждень	1	1	-	-	-	-	-	-	2
		7 тиждень	0	1	-	-	-	-	-	-	1
Змістовий модуль 4. Методика оцінки ефективності виробництва	Тема 12	8 тиждень	1	1	-	-	-	-	10	-	12
		9 тиждень	0	1	-	-	-	-	-	-	1
	Тема 12, тема 13	10 тиждень	1	1	-	-	-	5	-	-	7
		11 тиждень	0	1	-	-	-	-	-	-	1
	Тема 13	12 тиждень	1	1	7	-	-	-	10	-	19
		13 тиждень	0	1	-	10	-	-	-	-	11
	Тема 14	14 тиждень	1	1	-	-	15	-	-	20	37
Сума			7	11	7	10	15	10	20	20	100

Підсумкову оцінку з навчальної дисципліни визначають відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 10.7).

Таблиця 10.7

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Оцінки за цією шкалою заносять до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

11. Рекомендована література

11.1. Основна

1. Азаренков Г. Ф. Економічний аналіз : навч. посіб. Ч. 3 / Г. Ф. Азаренков, З. Ф. Петряєва, Г. Г. Хмеленко. – Х. : ХНЕУ, 2004. – 246 с.
2. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства : підручник / М. В. Афанасьєв. – Х. : ІНЖЕК, 2013. – 660 с.
3. Економіка підприємства. Збірник засобів діагностики : навч.-практ. посіб. / [авт. кол.: М. В. Афанасьєв, М. В. Боровик, І. Я. Іпполітова [та ін.] ; за заг. ред. М. В. Афанасьєва ; Харківський національний економічний університет. – Х. : ІНЖЕК, 2013. – 108 с.
4. Економічний аналіз : навч. посіб. / [М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатюк та ін.] ; за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : КНЕУ, 2003. – 556 с.
5. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. для вузів / за ред. К. Д. Гурової. – Х. : Саммит-Харків, 2001. – 302 с.
6. Економічний аналіз : навч. посіб. / [Є. П. Кожанова, І. П. Отенко, Т. М. Серікова та ін.]. – [3-тє вид., допрац. і доп.]. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2009. – 344 с.
7. Івахненко В. М. Курс економічного аналізу : навч. посіб. / В. М. Івахненко. – [5-те вид., випр. і доп.]. – К. : Знання, 2006. – 261 с.
8. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник [для студ. вищ. навч. закладів] / Є. В. Мних. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : Центр навч. літ., 2005. – 465 с.
9. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник / П. Я. Попович. – [3-тє вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання, 2008. – 630 с.
10. Прокопенко И. Ф. Анализ финансово-хозяйственной деятельности предприятий с применением ПК : учеб. пособ. [для студентов высших учебных заведений] / И. Ф. Прокопенко, В. И. Ганин, В. В. Москаленко. – К. : Центр учебной литературы, 2006. – 336 с.
11. Проскурович О. В. Комп'ютерні технології економічного аналізу : навч. посіб. / О. В. Проскурович, В. А. Бойчук. – Львів : Новий Світ-2000, 2012. – 310 с.
12. Савіцька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. В. Савіцька. – [3-тє вид., випр. і доп.]. – К. : Знання, 2007. – 668 с.
13. Экономика предприятия : учеб. пособ. / под ред. П. А. Орлова. – Х. : ХГЭУ, 2000. – 392 с.

11.2. Додаткова

14. Кармазін В. А. Економічний аналіз : практикум / В. А. Кармазін, О. М. Савицька. – К. : Знання, 2007. – 255 с.
15. Мішина С. В. Аналіз у галузях виробництва і послуг : навч. посіб. / С. В. Мішина, О. Ю. Мішин. – Х. : ХНЕУ, 2008. – 239 с.
16. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия : учеб. пособ. / Г. В. Савицкая. – 7-е изд., испр. – Мн. : Новое знание, 2002. – 704 с.
17. Скотнікова Л. П. Бухгалтерський облік і фінансова звітність на підприємстві : навч.-метод. посіб. / Л. П. Скотнікова. – Х. : ІНЖЕК, 2003. – 327 с.
18. Шубіна С. В. Економічний аналіз : практикум / С. В. Шубіна, Ж. І. Торянік. – К. : Знання, 2007. – 230 с.
19. Vause B. Guide to analysing company / B. Vause. – London : Profile Books Ltd, 2005. – 312 (VIII) p.

11.3. Ресурси мережі Інтернет

20. Електронний каталог Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
21. Електронний каталог Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка. – Режим доступу : <http://www.korolenko.kharkov.com>.
22. Офіційний веб-сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України. – Режим доступу : <http://www.smida.gov.ua>.
23. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
24. Офіційний веб-сайт Державної фіскальної служби України. – Режим доступу : <http://www.sfs.gov.ua>.
25. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.
26. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : <http://www.minfin.kmu.gov.ua>.
27. Урядовий портал: єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>.

11.4. Методичне забезпечення

28. Методичні рекомендації до розроблення та проведення тренінгу з навчальної дисципліни "Оцінка та аналіз ефективності виробництва" для студентів напряму підготовки "Менеджмент" усіх форм навчання / уклад. О. В. Гаврильченко, К. В. Кривобок, Д. В. Кіпа. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 35 с.

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей із навчальної дисципліни "Оцінка та аналіз ефективності виробництва" за Національною рамкою кваліфікацій України

53

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Наукові основи економічного аналізу					
Використовувати різні види аналізу у вирішенні організаційно-управлінських завдань	Визначення предмета, змісту, завдань і видів економічного аналізу	Показників, що забезпечують повноту аналізу й оцінки окремих напрямів і сфер діяльності підприємства. Основних положень інформаційної бази економічного аналізу	Визначати мету та програму проведення економічного аналізу. Здійснювати підбір необхідної інформації заданими бухгалтерською та інших видів обліку	Здатність до організації аналітичної роботи на підприємстві. Здатність до організації інформаційного забезпечення економічного аналізу	Визначення основних етапів проведення економічного аналізу. Систематизація інформаційного забезпечення економічного аналізу діяльності підприємства
Тема 2. Системи вимірювання впливу факторів у детермінованому факторному аналізі					
Використовувати способи детермінованого факторного аналізу для визначення впливу факторів	Визначення та характеристика способів детермінованого факторного аналізу	Визначення взаємозв'язків і взаємозалежностей явищ та процесів, здатність їх деталізувати, систематизувати і моделювати	Володіти способами детермінованого факторного аналізу, в тому числі з використанням ПЕОМ	Презентувати результати вимірювання впливу факторів із використанням способів детермінованого факторного аналізу	Визначення впливу факторів, оцінка досягнутих результатів

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Прийоми стохастичного факторного аналізу					
Використовувати прийоми стохастичного факторного аналізу для визначення впливу факторів	Визначення та характеристика прийомів стохастичного факторного аналізу	Визначення взаємозв'язків і взаємозалежностей явищ та процесів, здатність їх деталізувати, систематизувати і моделювати	Володіти прийомами стохастичного факторного аналізу, в тому числі з використанням ПЕОМ	Презентувати результати виміру впливу факторів з використанням прийомів стохастичного факторного аналізу	Визначення впливу факторів, оцінка досягнутих результатів
Тема 4. Аналіз виробництва та реалізації продукції					
Проводити аналіз виконання виробничої програми підприємства	Завдання та інформаційне забезпечення аналізу виробництва та реалізації продукції	Методики аналізу виконання плану та динаміки виробництва і реалізації продукції. Методики аналізу асортименту та структури продукції. Методики аналізу якості виробленої продукції	Здійснювати аналіз виробництва продукції (товарів, робіт, послуг), виконання плану з асортименту продукції, що виготовляється, оцінювати вплив їх зміни на економічні показники роботи підприємства. Аналізувати якість продукції, виявляти причини браку та його вплив на показники роботи підприємства. Розраховувати показники ритмічності виробництва, виявляти причини порушення ритмічності	Презентувати результати аналізу виробництва та реалізації продукції. Здатність до відокремлення і оцінки резервів виробництва за всіма напрямками господарської діяльності підприємства	Використовувати результати аналізу для прийняття управлінських рішень та відповідати за їх виконання. Аналіз факторів і резервів збільшення випуску та реалізації продукції. Розробка напрямів покращення діяльності підприємства з урахуванням резервів виробництва

1	2	3	4	5	6
Тема 5. Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції					
Проводити аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції	Значення, завдання та об'єкти аналізу собівартості продукції	Методики проведення аналізу витрат на виробництво та собівартості продукції. Методики аналізу витратомісткості продукції	Групувати витрати за економічними елементами та статтями калькуляції. Аналізувати витрати на виробництво і збут продукції, визначати вплив окремих факторів на їх величину, виявляти резерви зниження витрат. Оцінювати ефективність використання матеріальних ресурсів	Презентувати результати аналізу витрат на виробництво та собівартості продукції	Використовувати результати аналізу для прийняття управлінських рішень та відповідати за їх виконання
Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці					
Проводити аналіз ефективності використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	Значення й завдання аналізу. Загальна схема аналізу. Джерела інформації для проведення аналізу	Методики аналізу забезпеченості підприємства персоналом, використання трудових ресурсів, використання фонду оплати праці	Аналізувати забезпеченість підприємства трудовими ресурсами, оцінювати їх класифікаційний рівень і його відповідність вимогам виробництва, в тому числі з урахуванням перспективних напрямів його розвитку. Аналізувати показники руху робочої сили, розробляти рекомендації щодо зниження плинності кадрів.	Презентувати результати аналізу ефективності використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	Використовувати результати аналізу для прийняття управлінських рішень та відповідати за їх виконання

1	2	3	4	5	6
			<p>Аналізувати продуктивність праці, оцінювати вплив трудових і організаційно-технічних факторів на її рівень, виявляти резерви зростання продуктивності праці.</p> <p>Аналізувати ефективність використання засобів на оплату праці, аналізувати доцільність застосування тих чи інших форм та систем оплати праці</p>		
Тема 7. Аналіз використання основних засобів					
<p>Проводити аналіз використання основних засобів підприємства</p>	<p>Значення й завдання аналізу. Загальна схема аналізу. Джерела інформації для проведення аналізу</p>	<p>Методики проведення аналізу забезпеченості підприємства основними засобами виробництва, аналіз інтенсивності й ефективності використання основних засобів. Порядку виявлення резервів збільшення випуску продукції, фондів віддачі і рентабельності основних засобів</p>	<p>Аналізувати склад, структуру та технічний стан основних засобів, оцінювати ефективність їх використання. Аналізувати використання виробничих потужностей, виявляти "вузькі місця" й обґрунтовувати пропозиції щодо їх ліквідації</p>	<p>Презентувати результати аналізу використання основних засобів</p>	<p>Використовувати результати аналізу для прийняття управлінських рішень та відповідати за їх виконання</p>

1	2	3	4	5	6
Тема 8. Фінансовий аналіз					
Проводити фінансовий аналіз підприємства, прогнозувати можливі результати діяльності підприємства	Сутність фінансового аналізу. Основні показники оцінки фінансового стану підприємства	Порядок проведення комплексного фінансового аналізу та рейтингової експрес-оцінки фінансового стану підприємства	Визначати основні фінансові показники діяльності підприємства та оцінювати їх динаміку. Знаходити шляхи підвищення ефективності господарювання	Здатність до інтерпретації результатів аналізу фінансового стану підприємства	Визначення основних факторів впливу на фінансові результати діяльності підприємства
Тема 9. Сутнісна характеристика ефективності виробництва					
Здатність розуміти сутність, властивості, види ефективності виробництва та її місце в системі цілей діяльності підприємства	Понятійний апарат оцінки ефективності діяльності підприємства і класифікація ефекту, що зумовлений діяльністю підприємства	Знання сутності ефективності виробництва, її властивостей і видів, а також основних підходів до визначення ключових цілей діяльності підприємства	Визначати основні цілі діяльності підприємства	Спільно з керівництвом підприємства й іншими зацікавленими сторонами проводити наради щодо визначення цілей діяльності підприємства	Відповідальність за точність і коректність формулювання основних цілей діяльності підприємства
Тема 10. Основи вимірювання ефективності виробництва					
Впроваджувати систему оцінки ефективності виробництва на підприємстві	Визначення критеріїв ефективності виробництва й формування на їх основі показників оцінки ефективності	Знання принципів та підходів до оцінки ефективності виробництва	Формувати систему показників оцінки ефективності виробництва	На основі внутрішньофірмових комунікацій визначати основні критерії ефективності функціонування окремих ланок підприємства	Відповідальність за повноту і несуперечливість системи показників оцінки ефективності виробництва
Тема 11. Інформаційне забезпечення оцінки ефективності виробництва					
Визначати джерела вихідної інформації для оцінки ефективності виробництва; формувати систему інформаційного забезпечення оцінки ефективності виробництва	Склад та інформаційне наповнення різних видів звітності підприємства	Знання джерел інформації для оцінки ефективності виробництва	Отримувати вихідну інформацію для оцінки ефективності виробництва на основі його бухгалтерської і статистичної звітності	-	Відповідальність за повноту вихідних даних для оцінки ефективності виробництва

1	2	3	4	5	6
Тема 12. Узагальнюючі показники ефективності виробництва					
Оцінювати загальну ефективність виробництва на основі розрахунку показників виробництва і реалізації продукції, ділової активності й рентабельності підприємства; оцінювати задоволеність споживачів продукції	Розрахунок узагальнюючих показників ефективності виробництва	Знання економічної сутності ключових показників ефективності діяльності підприємства і методів їх розрахунку	Розраховувати узагальнюючі показники ефективності виробництва	Презентувати результати розрахунків	Відповідальність за повноту та коректність розрахунку показників
Тема 13. Показники ефективності використання окремих видів ресурсів					
Оцінювати ефективність використання окремих видів ресурсів: матеріальних, трудових, основних фондів; оцінювати розмір економії окремих видів ресурсів; визначати частку зростання величини показників ефективності використання окремих видів ресурсів за рахунок інтенсифікації виробництва	Розрахунок показників ефективності використання окремих видів ресурсів	Знання економічної сутності ключових показників ефективності використання окремих видів ресурсів підприємства і методів їх розрахунку	Розраховувати показники ефективності використання окремих видів ресурсів	Презентувати результати розрахунків	Відповідальність за повноту та коректність розрахунку показників ефективності використання окремих видів ресурсів
Тема 14. Соціальна й екологічна ефективність виробництва					
Визначати соціальну й екологічну ефективність діяльності підприємства	Розрахунок показників соціальної й екологічної ефективності виробництва	Знання сутності й методичних основ розрахунку соціальної й екологічної ефективності виробництва	Обґрунтовувати господарські рішення з підвищення соціальної й екологічної ефективності виробництва	Виявляти критерії соціальної й екологічної ефективності шляхом комунікації із зацікавленими сторонами	Відповідальність за повноту та коректність розрахунку показників соціальної й екологічної ефективності виробництва

**Предметні компетентності та відповідні їм знання,
уміння та навички з навчальної дисципліни
"Оцінка та аналіз ефективності виробництва"**

Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
Визначення предмета, змісту, завдань і видів економічного аналізу	Визначати мету та програму проведення економічного аналізу, користуватися різними видами аналізу у вирішенні організаційно-управлінських завдань	Здатність до організації аналітичної роботи на підприємстві	Визначення основних етапів проведення економічного аналізу
Визначення та характеристика методів економічного аналізу	Володіти основними методами економічного аналізу, в тому числі з використанням ПЕОМ	Здатність до визначення взаємозв'язків і взаємозалежностей явищ та процесів, здатність їх деталізувати, систематизувати і моделювати	Визначення впливу факторів, оцінка досягнутих результатів
Основних положень інформаційної бази економічного аналізу	Здійснювати підбір необхідної інформації за даними бухгалтерського та інших видів обліку	Здатність до організації інформаційного забезпечення економічного аналізу	Систематизація інформаційного забезпечення економічного аналізу діяльності підприємства
Методики проведення аналізу господарської діяльності підприємства	Провести аналіз виробництва та реалізації продукції, трудових ресурсів, основних засобів, витрат на виробництво та реалізацію продукції	Здатність до відокремлення і оцінки резервів виробництва за всіма напрямками господарської діяльності підприємства	Розроблення напрямків покращення діяльності підприємства з урахуванням резервів виробництва
Основні показники оцінки фінансового стану підприємства	Визначати основні фінансові показники діяльності підприємства та оцінювати їх динаміку	Здатність до інтерпретації результатів аналізу фінансового стану підприємства	Визначення основних факторів впливу на фінансові результати діяльності підприємства

Когнітивні та особисті компетентності та відповідні їм уміння, якими мають володіти випускники напряму підготовки "Менеджмент" освітнього ступеня "бакалавр" після вивчення навчальної дисципліни "Оцінка та аналіз ефективності виробництва"

Компетентності фахівця	Уміння фахівців освітнього ступеня "бакалавр"
1. Здатність застосовувати методи і прийоми економічного аналізу для дослідження техніко-економічних і фінансових показників діяльності підприємства	1.1. Використовувати різні методи економічного аналізу, обирати конкретні прийоми для аналізу окремих показників господарської діяльності з урахуванням їх особливостей і галузі використання. 1.2. Проводити внутрішній та зовнішній аналіз факторів, що впливають на основні показники роботи підприємства. 1.3. Визначати перелік питань і показників, що забезпечують повноту аналізу й оцінки окремих напрямів і сфер діяльності підприємства
2. Здатність аналізувати основні показники виробничо-господарської та фінансової діяльності підприємства	2.1. Здійснювати аналіз виробництва та реалізації продукції, собівартості продукції, основних засобів, трудових ресурсів і витрат на оплату праці. 2.2. Здійснювати аналіз господарської діяльності окремих підрозділів підприємства, обирати показники й напрями аналізу з точки зору їх наступності з узагальнюючими показниками щодо підприємства в цілому
3. Здатність складати аналітичні огляди, формулювати висновки, рекомендації і практичні пропозиції на основі проведеного аналізу	3.1. Оцінювати економічну ефективність використання фінансових, матеріальних, трудових ресурсів та основних засобів. 3.2. Розробляти і приймати обґрунтовані управлінські рішення та визначати "вузькі" місця на підприємстві; розробляти пропозиції щодо їх ліквідації. 3.3. Знаходити шляхи підвищення ефективності господарювання. 3.4. На базі проведеного аналізу прогнозувати можливі результати фінансово-господарської діяльності підприємства
4. Здатність використовувати основи комп'ютерної обробки економічної інформації для аналізу	4.1. Проводити автоматизоване оброблення економічної інформації в управлінні виробництвом, трудовими, матеріальними та фінансовими ресурсами. 4.2. Розв'язувати різноманітні економічні задачі з використанням комп'ютерних технологій

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	8
4. Структура навчальної дисципліни.....	14
5. Теми лабораторних занять.....	16
6. Самостійна робота.....	22
6.1. Індивідуальне завдання.....	26
6.2. Контрольні запитання для самодіагностики	29
7. Індивідуально-консультативна робота	34
8. Методи навчання	34
9. Методи контролю	35
10. Розподіл балів, які отримують студенти	42
11. Рекомендована література.....	51
11.1. Основна	51
11.2. Додаткова	52
11.3. Ресурси мережі Інтернет	52
11.4. Методичне забезпечення	52
Додатки.....	53

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ
ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА"
для студентів напряму підготовки
6.030601 "Менеджмент"
денної форми навчання**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Котлик Андрій Валерійович**
Гаврильченко Олена Володимирівна
Кривобок Катерина Володимирівна

Відповідальний за видання *Т. І. Лепейко*

Редактор *О. В. Анацька*

Коректор *В. О. Бутенко*

План 2016 р. Поз. № 98 ЕВ. Обсяг 62 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*